

RADIU N'ASTURIANU. CANGAS

Radiu Valle Cuévanu, la emisora de la Escuela Llar, vio la lluz n'ochobre de 1986 ya anguanu cuenta con más de 30 programes emitíos.

La cadarma los programes suel ser lo que vien darréu:

- Sintonía-Entamu.
- Curiosidaes del Mundiu.
- Noticies, entrevistes, reportaxes...
- L'Universu esplicáu a los rapazos.
- Collaboración de los escolinos de Llingua Asturiana del C. P. d'Ubanca.
- Sintonía-Pieslle.

Pente les estayes ponse música, anuncios o hestories-caxigalines.

El conteníu mínimu n'asturianu ye d'un 30-40 por cien del total. Dalguna vegada foi'l 100 por cien.

Emitimos nel puntu 107 de la FM en soníu monofónicu ya algamamos un radiu d'aición d'unos 6 kilómetros, poro cubrimos dafechu Courias, Cangas ya Ijumés ya —daqué menos nidio— Pixán ya Moural.

Salú ya alón.

Cangas del Narcea, 22 Febreru 88

* * *

PON NA CONOCENCIA DE L'ACADEMIA LES ANUNCIES RELACIONAES COLA LLINGUA Y CULTURA ASTURIANES.

ESCRIBE AL APARTAU 574 D'UVIÉU.

Llibrería Asturiana

1. Manuel Asur. *Hai una llinia trazada*. Uviéu, Academia de la Llingua Asturiana, 1988. Llibrería Académica, n. 10.

manuel asur

hai una llinia trazada

Llibrería Académica

2. Eugénio de Andrade. *Contra la escuridá*. Uviéu, Alvízorás llibros, 1988. Torna d'Antonio García. Piesllu Xosé Lois García.
3. Eliseo Mauas Pinto. *Correspondencies ente les lleendes gallegues y asturianas*. Xixón, Lliga Celta d'Asturies, 1988.

4. *L'otru Sherlock Holmes*. Escoyeta de dellos rellatos. Separata de *Al Bellume. Fueyes Llitteraries*, n. 3. Empobina Adolfo Camilo Díaz.
5. *Astor. Cartafueyu de la Lliga Celta d'Asturies*, n. 14. Xixon 1987.
6. *Albentestate*, n. 5. Avientu 1987.
7. *Ambitu. La Revista con acentu*, n. 2. Xineru 1988; n. 3, Febreru 1988.
8. *Espaciu Abiertu*, n. 0. Xineru 1988. Editáu pola Xunta Naxionalista Astur.
9. X. Busto, M. Ruisánchez, A. Valle. *Guía bibliográfica pal estudiu de la lliteratura tradicional asturiana*. Principáu d'Asturies 1988.
10. *Les aventures de Tintín* entama con dos títulos:
 - a) *Stock de Coke*. Barcelona, Aína Ediciones, 1988.
 - b) *La Islla Prieta*. Barcelona, Aína, 1988.
11. G. Torre y J. J. Fernández. *Conocer el Conceyu/Conocer el Municipio*. Guía editada pol Ayuntamientu de Samartín del Rei Aurelio 1988; ed. billingüe.

* * *

OTROS LLIBROS D'INTERÉS

- * A. Viudas, Manuel Ariza, Antonio Salvador Plans. *El Habla de Extremadura*. Salamanca, Editora Regional de Extremadura, 1987.
- * James W. Fernández. *Persuasions and Performances. The Play of Tropes in Culture*. Indiana University Pres. Bloomington, 1986. Inxérense dellos ensayos de tipu antropolóxicu d'interés asturianu.

«PEQUEÑA LLOBA ENLLENA D'AMOR»

Dende fai sieglos l'home quixo que los animales falaran comu elli. Na tradición cosmogónica india les munches relixones del pueblu afitábense'n la leyenda y el mitu más que na ciencia astronómica. Esa conceución mítica que fai definir a Dios comu «el que tien cuernos de carneru» pa representar el so poder, «o el que tien güeyos de pex» pa reflexar la so sabiduría, col pasu'l tiempu conviértese nuna tradición lliteraria de les más poderoses de tola hestoria universal de les lletres. D'otru llau la emportancia de los animales nel mundiu hindú —emportancia vital y relixosa— fizo qu'éstos entraren na lliteratura, a través del apólogu y de la fábula, creyando una familiarización ente los homes que foi in crescendo pola continua alusión nos testos relixosos de la so cultura.

Esta repetía presencia vese perfectamente nos himnos védicos. «Los corceles del sol divín sofítenlu fasta les altures», o «los siete corceles arrastren el carru desllumante», o cuando «el cielu estrelláu ye'l caballu cubiertu de pelres» y Dios ye «el güe que brama». Los animales conviértense, asina, en suxetos de rellatos y estos rellatos treslladóronse a lo llargo les épocas clásiques con Esopo y Fedro, nel medievu occidental ícense col Roman de Renard y cola traducción del Calila e Dimna y cuayen n'España nel Conde Lucanor.

A esta vieya tradición pertenez l'últimu retueyu lliterariu que presentamos güei: la *Pequeña lloba enllena d'amor*, de Dolfu Camilo Díaz. Nesti rellatu, el so autor camuda'l mitu clásicu del llobismu, allobáu u home-llobu, en llobu-home, ye dicir, la hestoria d'una camada de llobos na qu'un d'ellos tresfigúrase n'home nes nueches de lluna enllena n'home sanguinariu y xabaz, que mata y asesina a los sos conxéneres fasta que ye, a la so vegada, asesináu polos llobos nun actu de lexitima defensa. Dientru d'esti camudamientu del mitu y empareyáu con elli xorrez otra hestoria que ye'l filu conductor de los acontecimientos que se narren. Una hestoria d'amor ente la pequeña lloba, la lloba más moza y guapa de la camada, y el llobu psicópata. Gran

Güeyu Verde, qu'arrecostinen cola desgracia d'esi amor emposible fasta la muerte.

Na realidá trátase, pues, d'un rellatu d'amor, nel que les pasiones humanes tomen cuerpu nuna especie secularmente enfrentada col xéneru de los homes.

adolfo camilo díaz

pequeña lloba enllena d'amor

Llibrería Académica

Yo prefiero llanza-y a esta obra cuenta llargu, fábula'n prosa o lleenda, na tradición más vieya de la lliteratura oral que se tresmite nos pueblos del suroeste européu. N'efeutu, l'esquematismu narrativu, la bayura dialóxica,

quiciabis l'elementu formal más definior d'esti rellatu, la perfina descripción física del marcu espacial, dan-y a la obra un tastu de lliteratura folclórica perñidia, d'hestoria fantástica qu'emparenta colos meyores modelos de la cuenstística asturiana de calter mitolóxicu.

El meyor eloxu que se pue facer de Dolfo Camilo Díaz ye que nél tien la xoven lliteratura asturiana ún de los más prometedores finxos nel futuru camín de la so andaúra. Yá na so novelina anterior, *Añada pa un güeyu muer-tu* mos diere muestres valoratibles del so trabayu llitera-riu. El perfechu dominiu del diálogu, vivu, realista y di-reutu, sin cayer nel discursismu propiu de les obres pri-merices. El talentu descriptivu, modernu y pescudante pa captar el clima afayaízu sol que se caltién l'aición, y pen-riba too una capacidá poco común pa inventar hestories, p'allumar temas lliterarios que s'alloñen y estremes dafechu de los caminos milenta vegaes caleyaos n'otres narrati-ves. Los llobos parllantes de la fábula que güei se presen-ta falen comu humanos, pero comu humanos que comuni-quen pasiones de les que tamién participen les demás es-ppecies d'animales. Esi yera el retu que l'autor supo ganar. Pa que s'entienda meyor. Un autor nel que toi pensando agora nun se podría reprimir y pondría nos focicos d'estos llobos pensamientos de Protágoras o de Sartre. Dolfo Cami-lo sólo-yos pon na boca pallabres d'amor, d'odiu, de celos. de venganza, de pasión, pallabres que los llobos prenuncien comu cualquier animal racional o non col su propiu llinguaxe, estremáu de los homes pero no por ello menos braeru.

Y tán les descripciones de les qu'enantes falaba. Des-cripciones guapísimes, nes que la condensación de los ele-mentos léxicos apaez teñida d'un llarismu de la meyor llei. Un par d'exemplos. Ún d'ellos namái encetar el rellatu: *Cielu escampláu, con una lluna enllena que paecía...* (pág. 9). Otru, cuasi una pincelaina pa nun distrayemos del oxetivu cimeru que ye el mesmu rellatu: *La tardiquina vis-tía de vergoña los cumales...* (pág. 29),, o esti otu: *Miré pal cielu y la lluna grande esgañaba...* (páx. 44).

Pa que nun paeza qu'esti analís ye enforma d'encargu y ta fechu p'afalagar los baxos istintos del autor nun quiero escaeceme de dellos detalles que nun me gusten nesta obra. Refiérense polo común al valir llingüísticu de ciertos pallabres, alloñaes caprichosamente de la realidá llingüística de la nuesa llingua (*ris* por *res*, *peaes* por *pisaes*, *dibuxu* por *debuxu*, y otros exemplos que se podríen poner y que faen duldar a munchos llectores non avezaos). N'otru sen, pescudo qu'hai nuna zona del rellatu, casualmente llocalizada ente les páxines 65 y 75 aprosimadamente, un enfotu poco xustificable polos signos d'interrogación comu formes reflexives en primera persona, ye dicir, enfatizaciones que dende'l puntu de vista de la técnica narrativa

deberíen resolverse d'otra forma más en consonancia cola cenciellez y la llinealidá perprestosa del restu'l discursu.

Comu se ve bien poca cosa.

La perfeición nun ye cosa d'homes ye cosa d'ánxeles, arcánxeles, tronos y dominaciones. Dolfo Camilu pue tar saitsfechu del trabayu entamáu y fináu y los llectores d'esta nueva, gayolera y permoza lliteratura na llingua d'Asturies puen tamién tar satisfechos por tener esta perguapa ayalga ente les manes. Gracias a Dolfo Camilo por esti primor y gracias a vosotros por escuchame.

ÁLVARO RUIZ DE LA PEÑA

